

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET PARLOV-TKALČIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 24810/06)

PRESUDA

STRASBOURG

22. prosinca 2009.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
 - gđa Nina Vajić,
 - g. Khanlar Hajiyev,
 - g. Dean Spielmann,
 - g. Sverre Erik Jebens,
 - g. Giorgio Malinverni,
 - g. George Nicolaou, *suci*,
 - i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,
- nakon vijećanja zatvorenog za javnost 3. prosinca 2009. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 24810/06) protiv Republike Hrvatske što ga je 12. lipnja 2006. godine hrvatska državljanka, gđa Marija Parlov-Tkalčić (“podnositeljica zahtjeva“) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je gđa D. Večerina, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 18. rujna 2007. godine predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovoru glede duljine [postupka]^{*} i nepristranosti. Odlučeno je i da će se istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1948. godine i živi u Zlataru.

A. Pozadina predmeta

5. U srpnju 1991. godine podnositeljica zahtjeva doživjela je prometnu nesreću. Budući da joj je osiguravajuće društvo C.O. (“društvo“) odbilo štetu koja je nastala kao posljedica te nesreće, ona je dana 8. srpnja 1992.

* Riječ dodana u prijevodu radi razumijevanja teksta.

protiv njega pokrenula građanski postupak pred Općinskim sudom u Zlataru.

6. Dana 15. ožujka 1993. godine Općinski sud presudio je u korist podnositeljice zahtjeva te osiguravajućem društvu naložio da joj plati iznos od 222.501 hrvatskih dinara (HRD) zajedno sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od 19. kolovoza 1991. godine. Podnositeljica zahtjeva naplatila je dug po presudi dana 16. srpnja 1993. godine.

7. Međutim, u međuvremenu je Općinski sud dana 2. srpnja 1993. godine donio odluku kojom je ispravio pogrešku u pisanju u svojoj presudi od 15. ožujka 1993. godine. Umjesto da društvu naloži plaćanje zakonske zatezne kamate koja teče od 19. kolovoza 1991. godine na cijeli iznos dosuđene naknade štete (222.501 HRD), sud mu je u ispravljenoj presudi naložio da to učini samo za dio toga iznosa, i to za 22.501 HRD, što je bio iznos dosuđen na ime materijalne štete. Društvu je naloženo platiti dospjelu kamatu na preostali dio od 200.000 HRD samo od 15. ožujka 1993. godine.

8. Odluka o ispravku dostavljena je punomoćniku podnositeljice zahtjeva dana 26. srpnja 1993. godine.

B. Kaznena prijava protiv podnositeljice zahtjeva

9. Dana 10. rujna 1993. godine sudac M.M., koji je u to vrijeme bio predsjednik Općinskog suda u Zlataru, podnio je Općinskom državnom odvjetništvu u Zlataru kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva smatrajući da je počinila kazneno djelo. M.M. je u svojoj prijavi naveo da je početkom srpnja 1993. godine u njegov ured došla Z.F.C., pravnica zaposlena u osiguravajućem društvu C.O., i objasnila pogrešku u pisanju u presudi Općinskog suda od 15. ožujka 1993. godine, te ga je zamolila da utječe na podnositeljicu zahtjeva, koja je u to vrijeme radila kao odvjetnica, da vrati nezakonito stečeni iznos. Nakon što je objasnio pogrešku i spomenuo da je ona ispravljena rješenjem Općinskog suda od 2. srpnja 1993. godine, sudac M.M. je naveo:

“... usprkos ispravku presude, odvjetnica Marija Parlov-Tkalčić do danas ne želi vratiti nezakonito stečeni novac [društvu] C.O. Zabok, iz kojega razloga je [protiv nje] pokrenut građanski postupak P-330/93.

Budući da smatramo da taj čin odvjetnice Marije Parlov-Tkalčić sadrži i elemente kaznene odgovornosti, o tome vas obavještavamo kako biste to istražili, i, moguće, pokrenuli kazneni postupak protiv nje....“

10. Dana 15. rujna 1993. godine općinski državni odvjetnik u Zlataru zatražio je delegaciju nadležnosti zbog prijateljstva s podnositeljicom zahtjeva. Dana 22. rujna 1993. godine postupanje u predmetu delegirano je općinskom državnom odvjetniku u Krapini koji je, 24. siječnja 1994.

godine, pred Općinskim sudom u Zlataru protiv podnositeljice zahtjeva podnio optužni prijedlog za kazneno djelo utaje.

11. Međutim, dana 3. veljače 1994. godine sudac kojemu je predmet bio dodijeljen u rad zatražio je da se predmet ustupi drugom sudu jer je njegov predsjednik protiv podnositeljice zahtjeva bio podnio kaznenu prijavu. Dana 8. ožujka 1994. godine Vrhovni sud (odluka br. Kr 103/1994-3) prihvatio je prijedlog i odlučio mjesnu nadležnost prenijeti na Općinski sud u Krapini. Mjerodavni dio te odluke glasi:

“Sudac ... [kojemu je predmet bio dodijeljen u rad] Općinskog suda u Zlataru podnio je prijedlog da se za vođenje krivičnog postupka ... protiv Marije Parlov-Tkalčić ... odredi Općinski sud u Krapini.

Prijedlog je obrazložen okolnošću da je okrivljenica Marija Parlov-Tkalčić, odvjetnica sa sjedištem kancelarije u Zlataru, te da je ... krivičnu prijavu podnio predsjednik suda u Zlataru, koje okolnosti su objektivno prikladne da izazovu sumnju u nepristranost suđenja ako se postupak vodi kod Općinskog suda u Zlataru.

Prijedlog je osnovan.

Okolnosti koje se ističu u prijedlogu suca pojedinca u konkretnom slučaju predstavljaju važne razloge u smislu odredbe članka 31. stavka 1. ZKP za prenošenje mjesne nadležnosti s Općinskog suda u Zlataru na Općinski sud u Krapini ...“

12. Dana 28. studenoga 1997. godine Općinski sud u Krapini odbacio je optužni prijedlog protiv podnositeljice zahtjeva s obzirom na činjenicu da je u međuvremenu nastupila apsolutna zastara u postupku za kazneno djelo koje joj je bilo stavljeno na teret.

C. Gradanski postupak zbog stjecanja bez osnove

13. U međuvremenu, to jest, 26. kolovoza 1993. godine, osiguravajuće društvo C.O. podignulo je pred Općinskim sudom u Zlataru tužbu zbog stjecanja bez osnove protiv podnositeljice zahtjeva, tražeći povrat preplaćene kamate. Tužba je podnositeljici zahtjeva dostavljena 7. rujna 1993. godine.

14. Dana 25. travnja 1997. godine podnositeljica zahtjeva uložila je protu-tužbu.

15. Sud je održao ročišta 29. travnja i 2. prosinca 1999. godine te 29. ožujka i 5. srpnja 2000. godine.

16. Na ročištu održanom 5. srpnja 2000. godine Općinski sud u Zlataru donio je presudu protiv podnositeljice zahtjeva kojom joj je naložio da tužitelju isplati 12.525 hrvatskih kuna (HRK) zajedno sa zateznom kamatom koja teče od 26. srpnja 1993. godine, kao i 4.381,25 troškova. Uz to je njezinu protutužbu u jednome dijelu odbacio, a u drugome odbio.

17. Dana 11. siječnja 2001. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu Županijskom sudu u Zlataru kojom prilikom je zatražila svrsishodnu delegaciju nadležnosti i Općinskog suda u Zlataru i Županijskog suda u Zlataru. Između ostalog, navela je da se od Županijskog suda u Zlataru ne može očekivati da će biti nepristran u ispitivanju njezine žalbe zbog toga što je sudac M.M. – koji je u međuvremenu postao predsjednik tog suda – prethodno protiv nje bio podnio kaznenu prijavu.

18. Vlada je ustvrdila da je sudac M.M. bio imenovan predsjednikom Županijskog suda u Zlataru 14. lipnja 1996. godine, ali da je taj sud počeo s radom tek 15. ožujka 1999. godine.

19. Dana 31. svibnja 2001. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je prijedlog podnositeljice zahtjeva za delegaciju nadležnosti. Vrhovni sud smatrao je da okolnosti na koje se podnositeljica zahtjeva pozvala ne dovode u sumnju profesionalno i objektivno postupanje Županijskog suda u Zlataru kad je riječ o odlučivanju o njenoj žalbi. To znači da nije postojao važan razlog koji bi opravdavao zatraženu delegaciju.

20. Dana 16. ožujka 2005. godine Županijski sud u Zlataru odbio je žalbu podnositeljice zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu. Odluka je podnositeljici zahtjeva dostavljena 20. travnja 2005. godine.

21. Dana 20. svibnja 2005. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je uobičajenu ustavnu tužbu protiv drugostupanjske presude na temelju članka 62. Zakona o Ustavnom sudu. Pozivajući se na članak 29. Ustava, između ostalog je ustvrdila da joj je povrijeđeno ustavno pravo na nepristrani sud jer je pobijanu presudu donio sud čiji je predsjednik protiv nje prethodno bio podnio kaznenu prijavu pozvavši se na iste činjenice na koje su se u donošenju svojih odluka bili pozvali prvostupanjski i drugostupanjski sud. Dana 3. studenoga 2005. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je njezinu ustavnu tužbu. Ta je odluka podnositeljici zahtjeva dostavljena 21. prosinca 2005. godine.

D. Postupak povodom ustavne tužbe podnositeljice zahtjeva koja se odnosila na duljinu postupka

22. U međuvremenu, to jest, 27. siječnja 2005. godine, podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu žaleći se na duljinu gore navedenog građanskog postupka zbog stjecanja bez osnove. Ustavni sud ispitao je duljinu postupka u razdoblju u kojemu se postupak vodio pred redovnim sudovima, isključivši time razdoblje od otprilike sedam mjeseci u kojemu se postupak vodio pred sâmim Ustavnim sudom (vidi stavak 21. ove presude). Dana 15. veljače 2006. godine Ustavni sud utvrdio je povredu ustavnog prava podnositeljice zahtjeva na suđenje u razumnom roku i dosudio joj naknadu u iznosu od 5.000 HRK.

E. Ustroj Županijskog suda u Zlataru i pravila koja uređuju dodjelu predmeta u rad

23. Prema informacijama koje je Vlada dostavila u odgovoru na upit Suda, Županijski sud u Zlataru ima građanski odjel i kazneni odjel. Građanski odjel ima šest sudaca koji zasjedaju u dva vijeća. U radu jednoga vijeća sudjeluje i predsjednik suda. Kazneni odjel ima tri suca, a u radu tog odjela po potrebi sudjeluju i suci građanskoga odjela. Predmeti se sucima raspoređuju u rad u skladu s člankom 33. Sudskog poslovnika (vidi stavak 40. ove presude). Prije rasporeda u rad sucima, predmeti se svrstavaju po vremenskom redosljedu primitka. Potom se predmeti raspoređuju sucima po abecednom redu prezimena predsjednika vijeća. Međutim, pritom se vodi računa o tome jesu li neki od sudaca ranije sudjelovali u prvostupanjskom postupku u konkretnom predmetu. Ako jesu, predmet im se neće dodijeliti u rad.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav

24. Članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

“Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

B. Mjerodavno zakonodavstvo

1. Zakon o Ustavnom sudu

25. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske iz 1999. godine („Narodne novine“, br. 99/1999 od 29. rujna 1999. – “Zakon o Ustavnom sudu“), izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 29/2002 od 22. ožujka 2002.), koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002. godine, glasi kako slijedi:

Članak 62.

“(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom

zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo).

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

(3) U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.“

Članak 63.

“(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ...

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ... iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

2. Zakon o parničnom postupku

26. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“, br. 4/1977, 36/1977 (ispravak), 36/1980, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990 i 35/1991, te „Narodne novine Republike Hrvatske“, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008 i 123/2008), u obliku u kojem je bio na snazi u relevantno vrijeme, glasi kako slijedi:

Članak 68.

“Najviši sud određene vrste u Republici Hrvatskoj može, na prijedlog stranke ili nadležnog suda, odrediti da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud s njegova područja ako je očito da će se tako lakše provesti postupak, ili ako za postojanje drugi važni razlozi.“

Članak 71.

„Sudac ... ne može obavljati sudačku dužnost:

...

6) ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.“

Članak 73.

„(1) Izuzeće [suca] mogu tražiti i stranke.

(2) Zahtjev za izuzeće suca višeg suda stranka može staviti u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek.“

Članak 74.

„(1) O zahtjevu stranke za izuzeće odlučuje predsjednik suda.

(2) Ako stranka traži izuzeće predsjednika suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda.“

3. Zakon o sudovima

27. Mjerodavne odredbe Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 3/1994, 100/1996, 131/1997, 129/2000, 67/2001, 17/2004 i 141/04), u obliku u kojem su bile na snazi u relevantno vrijeme, glase kako slijedi:

28. Članak 26. stavak 1. predviđao je da predsjednik suda obavlja poslove sudske uprave sukladno zakonu i sudskom poslovniku.

29. Članak 30. stavak 2. predviđao je da kad u određenom slučaju vijeće ili sudac donese odluku koja nije sukladna s pravnim shvaćanjem kojega drugog vijeća ili suca, predsjednik odjela ili predsjednik suda može odrediti da se zastane sa slanjem prijepisa odluke i da se razlike u pravnim shvaćanjima rasprave u sjednici odjela. Ako u tom slučaju sjednica odjela zauzme shvaćanje protivno donesenoj odluci vijeća ili suca, vijeće ili sudac koji je donio odluku dužan je o predmetu ponovno odlučivati.

30. Članci 52. do 52.c glase kako slijedi:

a) Ispunjavanje sudačkih obveza**Članak 52.**

„Predsjednik suda u sudu u kojem sudac obnaša sudačku dužnost utvrđuje za prethodnu kalendarsku godinu:

1. je li sudac donio onaj broj odluka koje je trebao donijeti na temelju okvirnih mjerila za rad sudaca, pri čemu će [predsjednik suda] [se] utvrditi rezultat rada po vrstama predmeta, u apsolutnim brojevima i postotku,

2. je li sudac poštovao rokove u kojima je u obvezi objaviti, napisati i otpremiti odluku, na način da su rokovi u cijelosti poštovani, odnosno poštovani iznad 75% i ispod 75%,

3. koliko je protiv prvostupanjskih odluka izjavljeno žalbi i kakve su odluke donesene u žalbenom postupku ([to jest, jesu li prvostupanjske odluke] potvrđene, ukinute ili preinačene), u apsolutnom broju i u postotku, te koliko je odluka ukinuto zbog bitnih povreda postupka,

4. koliko je protiv drugostupanjskih odluka izjavljeno izvanrednih pravnih lijekova ([to jest, jesu li drugostupanjske odluke] potvrđene, ukinute ili preinačene), u apsolutnom broju i u postotku,

5. ...

Članak 52.a

Ako sudac nije donio onaj broj odluka koje je trebao donijeti na temelju okvirnih mjerila za rad sudaca, jer je bio opterećen izrazito teškim i složenim predmetima, smatra se da je postigao odgovarajući rezultat u radu, uvećan za 10%. Ta će se

činjenica utvrditi u izreci rješenja kojim predsjednik suda utvrđuje ispunjenje sudačke obveze.

Članak 52.b, stavak 1.

Okolnosti iz članka 52. i 52.a ovoga Zakona predsjednik suda utvrđuje za prethodnu kalendarsku godinu rješenjem koje se donosi najkasnije do 28. veljače tekuće godine.

Članak 52.c

(1) Protiv rješenja predsjednika suda nezadovoljni sudac ima pravo prigovora u roku od osam dana od dana dostave tog rješenja.

(2) Prigovor se podnosi putem predsjednika suda koji je donio pobijano rješenje predsjedniku neposredno višeg suda.“

31. Članci 53. i 53.a predviđali su da su sudačka vijeća tijela nadležna za ocjenjivanje sudaca u postupku imenovanja na sudačku dužnost trajno, kao i u postupku imenovanja na drugi sud.

32. Sudačka vijeća bila su tijela koja su se osnivala za područje svakog županijskog suda i bila su sastavljena od određenog broja sudaca tog županijskog suda i sudaca općinskih sudova s područja tog županijskoga suda.

33. Sudačko vijeće je suca trebalo odgovarajuće ocijeniti prema svim elementima navedenim u članku 52. Pritom je trebalo uzeti u obzir pravomoćnu odluku predsjednika suda o obnašanju sudačke dužnosti tog suca, kao i druge isprave u vezi s radom suca.

34. Članak 63. predviđao je da sudac mora obavijestiti predsjednika suda o svakoj službi koju je prihvatio ili poslu koji je poduzeo. Predsjednik suda imao je zadaću odlučiti jesu li ta služba ili posao nespojivi sa sudačkom dužnošću. Sudac se mogao žaliti protiv predsjednikove odluke ministru pravosuđa.

35. Članak 73.a definirao je predsjednika suda kao suca koji uz sudačku dužnost obavlja i poslove sudske uprave.

36. Članak 73.g stavak 1. predviđao je sljedeće:

Članak 73.g, stavak 1.

„Sudac će biti razriješen dužnosti predsjednika suda kada se u postupku nadzora nad obavljanjem poslova sudske uprave utvrdi:

1. da predsjednik suda poslove sudske uprave ne obavlja u skladu s propisima ili ih ne obavlja pravodobno,

2. da propuštanjem nadzora ili neposredno krši propise o dodjeljivanju predmeta u rad,

3. da je kršenjem propisa ili na drugi način povrijedio načelo neovisnosti suca u suđenju,

4. da nije podnosio zahtjeve za pokretanje postupka zbog počinjenog stegovnog djela u zakonom predviđenim slučajevima.“

4. Zakon o Državnom sudbenom vijeću

37. Zakon o Državnom sudbenom vijeću („Narodne novine“, br. 58/1993, 43/1999, 129/2000 i 150/2005) uređuje sastav, ovlasti i poslove tijela nadležnog za donošenje odluka o imenovanju i razrješenju sudaca – Državnog sudbenog vijeća. On osobito uređuje postupak imenovanja sudaca, stegovna djela u obnašanju sudačke dužnosti i stegovne postupke protiv sudaca. Mjerodavne odredbe Zakona, u obliku u kojem su bile na snazi u relevantno vrijeme, glase kako slijedi:

38. Članci 16. do 18. uređivali su postupak imenovanja sudaca. Nakon zaprimanja zahtjeva kandidata za slobodno mjesto suca, ministar pravosuđa je, prije nego što bi dostavio popis kandidata Državnom sudbenom vijeću, trebao zatražiti mišljenje o kandidatima od nadležnog sudačkog vijeća (vidi stavke 31. do 33. ove presude). Članak 17. predviđao je da je, prije davanja vlastitog mišljenja o određenom kandidatu, sudačko vijeće moglo zatražiti informacije o kandidatu od predsjednika suda na kojemu je taj sudac obnašao dužnost.

39. Članci 20. do 30. uređivali su stegovni postupak protiv sudaca. Članak 20. stavak 2., članak 24. stavak 1. i članak 28. glase kako slijedi:

Članak 20.

„(1) ...

(2) Stegovna djela jesu:

1. ...

2. neopravdano neobnašanje ili neuredno obnašanje sudačke dužnosti,

3. obnašanje službe, poslova ili djelatnosti nespojivih sa sudačkom dužnošću,

4. ...

...

(3) Stegovni postupak za stegovno djelo iz stavka 2. točke 2. ovoga članka pokrenut će se osobito:

- ako sudac bez opravdanog razloga ne izrađuje i ne otprema sudske odluke u zakonskom roku,

- ...,

- ako je, bez opravdanog razloga, broj odluka koje je sudac donio u jednogodišnjem razdoblju bitno ispod prosjeka u Republici Hrvatskoj.“

Članak 24. stavak 1

„Ako postoji osnovana sumnja da je sudac počinio stegovno djelo, predsjednik suda u kojem obnaša sudačku dužnost dužan je protiv tog suca podnijeti zahtjev za pokretanje stegovnog postupka.“

Članak 28.

„(1) Sudac će biti udaljen od dužnosti ako je protiv njega pokrenut kazneni postupak zbog kaznenog djela za koje je predviđena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, ili dok se nalazi u pritvoru.“

(2) ...

(3) Odluku o udaljenju od dužnosti u slučaju iz stavka 1. ovoga članka donosi predsjednik suda.“

5. Sudski poslovnik

40. Sudski poslovnik („Narodne novine“, br. 80/1997, 20/1998, 118/2001, 49/2003, 32/2004, 9/2006, 116/2008, 125/2008 i 146/2008) podzakonski je propis kojim se uređuje unutarnje poslovanje sudova. Mjerodavne odredbe, u obliku u kojem su bile na snazi u relevantno vrijeme, glase kako slijedi:

Članak 2.

„Unutarnje poslovanje u sudu odvojeno je od suđenja.“

Članak 8.

„(1) Predsjednik suda obavlja nadzor nad urednim i pravodobnim obavljanjem svih poslova u sudu.

(2) Nadzor nad radom ostvaruje se uvidom u rad sudskih vijeća, sudaca pojedinaca, ..., uvidom u spise, odluke i odluke viših sudova ..., pregledom upisnika, ..., te nadzorom nad radom sudske pisarnice ...“

Članak 9. stavak 1.

„(1) Predsjednik suda usklađuje rad sudskih odjela i drugih ustrojstvenih jedinica u sudu. Kad predsjednik suda uoči u radu odjela, vijeća, sudaca pojedinaca i istražnih sudaca nejednako postupanje ili protivno postojećim propisima ili odstupanje od ustaljene sudske prakse viših sudova, iznijet će svoja zapažanja na razmatranje na sjednicama sudaca.“

Članak 33. stavci 2. do 5.

„(2) Predmete u rad sucima raspoređuje predsjednik suda u sudovima bez ustrojjenih sudskih odjela, a predsjednik odjela u sudovima u kojima su ustrojeni sudski odjeli.

(3) Prije rasporeda predmeta u rad sucima, predmeti se svrstavaju po vremenskom redoslijedu

(4) Tako svrstani predmeti raspoređuju se po abecednom redu sudaca u sudu, odnosno sudskom odjelu, vodeći pritom računa o ravnomjernosti podjele predmeta tijekom godine, te vrsti i složenosti predmeta. Predmeti drugostupanjskog sudovanja raspoređuju se po abecednom redu predsjednika vijeća, a predsjednici vijeća raspoređuju predmete u rad članovima vijeća po abecednom redu sudaca – članova vijeća.

(5) Ako se zbog većih zaostataka u radu ili veće opterećenosti sudaca predmeti ne raspoređuju odmah u rad sucima, predsjednik suda odnosno predsjednik odjela dužan je sukladno mjerilima iz stavka 2. i 3. ovoga članka bez odgode odrediti suce koji će postupati u predmetima kad dođu na red za dodjelu u rad.“

Članak 34.

„(1) Iznimno od odredbe članka 33. Sudskog poslovnika prema kojoj je predmet trebao biti raspoređen u rad jednom sucu, zbog objektivne spriječenosti toga suca predmet će se rasporediti u rad sljedećem sucu po abecednom redu sudaca u sudu odnosno u odjelu.

(2) Na način propisan u stavku 1. ovoga članka postupit će se i s već raspoređenim predmetima sucima koji su objektivno spriječeni postupati zbog izuzeća, izbivanja s rada, naročite i izražene opterećenosti predmetima ili zbog drugih opravdanih razloga kad je to potrebno radi zakonitog i učinkovitog rada suda te zaštite prava stranaka na suđenje bez neosnovanog odgađanja.“

Članak 43. stavak 2.

„Plan godišnjih odmora utvrđuje predsjednik suda po pribavljenom mišljenju ustrojstvenih jedinica, polazeći pritom od potreba službe i želja zaposlenika.“

C. Sudska praksa Vrhovnog suda o delegaciji nadležnosti*1. Kazneni predmeti*

41. Članak 31. Zakona o krivičnom postupku („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“, br. 4/1977, 13/1985, 36/1977, 26/1986, 74/1987, 57/1989 i 3/1990, te „Narodne novine Republike Hrvatske“, br. 53/1991, 91/1992, 34/1993 (pročišćeni tekst), 38/1993 (ispravak) i 28/1996), te članak 32. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998 (ispravak), 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002 (ispravak), 62/2003 (pročišćeni tekst) i 115/2006) predviđali su da zajednički neposredno viši sud može, na prijedlog istražnog suca, suca pojedinca ili predsjednika vijeća ili na prijedlog državnog odvjetnika, za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi. U predmetima koji su se odnosili na podnositeljicu zahtjeva i/ili Općinski sud u Zlataru, Vrhovni je sud prethodno spomenute odredbe primijenio na sljedeći način:

42. Osim prethodno spomenutog predmeta br. Kr 103/1994-3 (vidi stavak 11. ove presude), Vrhovni je sud rješavao još jedan kazneni predmet u koji je bila uključena podnositeljica zahtjeva. U svojoj odluci br. Kr 419/1990-2 od 9. siječnja 1991. godine Vrhovni sud prihvatio je prijedlog za prenošenje mjesne nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud, koji je podnio sudac pojedinac tog suda u predmetu u kojemu je podnositeljica zahtjeva bila okrivljenica u kaznenom postupku što ga je pokrenuo jedan od sudaca tog suda u svojstvu oštećenika kao tužitelja.

43. U ostalim predmetima u koje je bio uključen Općinski sud u Zlataru, Vrhovni sud prihvatio je prijedloge za svrsishodnu delegaciju nadležnosti u slučajevima: kad je okrivljenica bila majka zaposlenice tog suda R.Š. (odluka br. Kr 64/1990-3 od 4. travnja 1990.), kad je okrivljenica bila

voditeljica zemljišnoknjižnog odjela tog suda (Kr-196/1990-2 od 31. svibnja 1990.), kad je sestra jednog zaposlenika suda nastupila u svojstvu oštećenika kao tužitelja (Kr 315/1993-2 od 12. listopada 1993.), kad je drugookrivljenica bila sestra zaposlenice suda R.Š. (Kr 316/1993-3 od 12. listopada 1993.), kad je oštećenik bio šogor zaposlenice suda, R.Š., a jedna od svjedokinja njezina sestra (Kr 43/1994-3 od 21. travnja 1994.), kad je oštećenik pokrenuo kazneni postupak privatnom tužbom protiv predsjednika suda, suca M.M. (Kr 316/1994-4 od 4. siječnja 1995.), kad je okrivljenik bio sudac porotnik na tom sudu (Kr 88/03-3 od 22. travnja 2003.), kad su okrivljenici bili zaposlenici Centra za socijalnu skrb u Krapini s kojim je sud svakodnevno surađivao u predmetima protiv maloljetnih počinitelja kaznenih djela i u predmetima kaznenih djela počinjenih na štetu maloljetnika (Kr 138/06-3 od 17. listopada 2006.). U ovom zadnjem predmetu, Vrhovni je sud obrazložio da okolnost na temelju koje je prihvatio prijedlog za prenošenje mjesne nadležnosti:

“... treba promatrati u okviru činjenice da se u konkretnom slučaju radi o radnoj sredini s manjim brojem zaposlenika, što neminovno dovodi do njihovog svakodnevnog međusobnog kontakta.“

2. Građanski predmeti

44. U svojoj je praksi Vrhovni sud primjenjivao članak 68. Zakona o parničnom postupku (vidi stavak 26. ove presude) na sljedeći način:

(a) Predmeti koji su se odnosili na podnositeljicu zahtjeva

45. Osim predmeta br. Gr 91/1992-2 od 21. svibnja 1992. godine, na koji se podnositeljica zahtjeva pozvala u svome očitovanju (vidi stavak 77. ove presude) i u kojemu je odobrena delegacija nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud, Vrhovni sud nije rješavao više nijedan građanski predmet koji se odnosio na podnositeljicu zahtjeva.

(b) Predmeti koji su se odnosili na Općinski sud u Zlataru ili Županijski sud u Zlataru

(i) Predmeti u kojima je prijedlog za delegaciju nadležnosti prihvaćen

46. U svojoj odluci br. Gr 107/1994 od 21. lipnja 1994. godine Vrhovni sud prihvatio je prijedlog za delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud, koji je podnio tuženik u jednome predmetu u kojemu je supruga jednog od tužitelja bila zaposlenica tog suda. Vrhovni je sud presudio da sama ta činjenica ne bi bila važan razlog za delegaciju nadležnosti, ali je unatoč tome prihvatio prijedlog, uzimajući u obzir da je riječ o malome sudu, koji se također složio s prijedlogom tuženika, da bi se izbjegla svaka sumnja u njegovu nepristranost.

47. U svojoj odluci br. Gr 140/1995-2 od 12. travnja 1995. godine Vrhovni sud prihvatio je prijedlog za delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud što ga je podnio tuženik u jednome predmetu u kojem je tužiteljica bila zaposlena kao voditeljica računovodstva na tom sudu. Svoju je odluku Vrhovni sud obrazložio kako slijedi:

“Općinski sud u Zlataru spada u red manjih sudova. Sjedište mu je u manjem mjestu, a poznato je da je povezanost ljudi u ustanovama u manjim mjestima i sa malim brojem uposlenih uvijek veća.“

48. U svojoj odluci br. Gr1 749/04-2 od 28. travnja 2005. godine Vrhovni sud je prihvatio prijedlog što ga je podnio Općinski sud u Zlataru tražeći delegaciju nadležnosti tog suda na drugi sud u predmetu u kojemu je tužitelj bio sudac porotnik na istome sudu.

49. U svojoj odluci br. Gr 309/1994-2 od 13. lipnja 2005. godine Vrhovni sud je prihvatio prijedlog za delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud što su ga podnijeli tužitelji. Vrhovni sud riješio je da je činjenica da su tužitelji podnijeli kaznenu prijavu protiv predsjednika Općinskog suda u Zlataru i protiv jednoga od sudaca, posebno ako se uzme u obzir očitovanje tog suda podneseno u odgovoru na prijedlog za delegaciju nadležnosti u kojemu je navedeno da neki od njegovih sudaca i njegov predsjednik namjeravaju podnijeti kaznenu prijavu protiv tužitelja, predstavlja važan razlog za prenošenje nadležnosti.

50. U drugim predmetima koji su se odnosili na Općinski sud u Zlataru, Vrhovni sud je prihvatio prijedlog za delegaciju nadležnosti u slučajevima: kad su stranke bile šogor i šogorica predsjednika tog suda (odluka br. Gr 11/1990 od 14. veljače 1990.), kad su tuženici bili sestra i šogor R.Š., zaposlenice zemljišnoknjižnog odjela tog suda (odluka br. Gr 148/1998-2 od 29. srpnja 1998.), kad je drugotuženikova supruga bila zaposlenica Općinskog suda u Zlataru, a tužitelj je donedavno bio sudac porotnik istoga suda (odluka br. Gr1 538/05-2 od 25. listopada 2005.), kad je tuženik bio suprug daktilografkinje zaposlene na sudu, koja je radila za jedinog suca, osim predsjednika suda, koji je rješavao građanske predmete (odluka br. Gr1 214/06-2 od 19. svibnja 2006.).

(ii) Predmeti u kojima su prijedlozi za delegaciju nadležnosti odbijeni

51. U svojoj odluci br. Gr 883/00-2 od 14. prosinca 2000. godine Vrhovni sud je odbio prijedlog što ga je podnio Općinski sud u Zaboku da se nadležnost tog suda prenese na drugi u predmetu u kojemu predsjednik Županijskog suda u Zlataru tužio državu, osporavajući autentičnost isprave koju je ovjerio dok je bio sudac Općinskog suda u Zlataru. Vrhovni sud je riješio da činjenica da je tužitelj predsjednik žalbenog suda u dotičnoj pravnoj stvari ne predstavlja važan razlog za delegaciju nadležnosti.

52. U drugim predmetima koji su se odnosili na Općinski sud u Zlataru ili Županijski sud u Zlataru, Vrhovni sud je odbio prijedlog za delegaciju nadležnosti u slučajevima: kad je supruga bivšeg predsjednika Općinskog suda u Zlataru radila u istom poduzeću kao i tužitelj (odluka br. Gr 474/1990-2 od 27. prosinca 1990.), kad je tužiteljev punomoćnik bio bivši sudac tog suda (odluka br. Gr 397/1995-2 od 10. siječnja 1995.), kad je bivši sudac Županijskog suda u Zlataru bio punac pravne zastupnice ovrhovoditelja (odluka br. Gr 826/1999-2 od 16. ožujka 2000.), kad je tužiteljev punomoćnik bio bivši sudac Općinskog suda u Zlataru (odluka br. Gr1 140/02-2 od 13. ožujka 2002.).

(c) Gradanski predmeti koji su se odnosili na kaznenu prijavu

53. U svojoj odluci br. Gr 354/1991-2 od 19. studenoga 1991. godine Vrhovni sud odbio je prijedlog što ga je podnio Općinski sud u Krapini tražeći delegaciju nadležnosti tog suda na drugi sud, smatrajući da to što je Općinski sud u Krapini protiv tužitelja podnio kaznenu prijavu za kazneno djelo uvrede nije važan razlog za delegaciju nadležnosti.

54. U svojoj odluci br. Gr 7/1999-2 od 18. ožujka 1999. godine Vrhovni sud je odbio prijedlog za delegaciju nadležnosti utvrdivši da podnošenje kaznene prijave protiv suca koji u predmetu postupa načelno ne predstavlja važan razlog za svrsishodnu delegaciju. Sud je tu praksu slijedio i dalje razvijao tu u naknadnim predmetima, na primjer, u predmetima br. Gr 88/1999-2 od 5. svibnja 1999., Gr 79/00-2 od 14. lipnja 2000., Gr 738/00-2 od 11. listopada 2000., Gr 106/01-2 od 6. lipnja 2001., Gr 530/01-2 od 5. rujna 2001. i Gr 828/01-2 od 20. prosinca 2001. godine u kojima je odbio prijedloge za svrsishodnu delegaciju nadležnosti koje bi jedna od stranaka u postupku podnijela pozivajući se isključivo na činjenicu da je prethodno podnijela kaznenu prijavu protiv suca kojemu je predmet dodijeljen u rad i/ili predsjednika ili nekog drugog suca ili zaposlenika dotičnoga suda. U predmetu br. Gr 965/01-2 od 27. prosinca 2001. godine Vrhovni sud je donio isti zaključak, ali je uzeo u obzir i narav spora te činjenicu da se predmet rješava pred sudom s većim brojem sudaca.

55. Jedini izuzetak od takve sudske prakse bio je predmet br. Gr2 159/02-2 u kojemu je Vrhovni sud 8. travnja 2003. godine prihvatio prijedlog za delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Pagu na drugi sud što ga je podnio tužitelj u predmetu u kojemu je osporavao valjanost jednog upisa u zemljišne knjige toga suda. Vrhovni sud je smatrao da činjenica da je tužitelj podnio kaznenu prijavu protiv sutkinje u predmetu, ujedno i predsjednice Općinskog suda u Pagu koja je prethodno odobrila sporni upis u zemljišne knjige, predstavlja važan razlog za delegaciju nadležnosti u dotičnim okolnostima, jer sud o kojemu je riječ ima samo dva suca.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG PREKOMJERNE DULJINE POSTUPKA

56. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da duljina prethodno spomenutog građanskog postupka zbog stjecanja bez osnove nije bila u skladu sa zahtjevom "razumnog roka", utvrđenim člankom 6. stavkom 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... i u razumnom roku ispita njegov slučaj."

57. Vlada je osporila tu tvrdnju.

58. Sud smatra da je razdoblje koje treba uzeti u obzir počelo 6. studenoga 1997. godine, dan nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. Međutim, pri ocjeni razumnosti vremena koje je proteklo od toga datuma, mora se voditi računa o stanju postupka u to vrijeme. U vezi s time, Sud primjećuje da je postupak započeo 26. kolovoza 1993. godine, kad je osiguravajuće društvo C.O. protiv podnositeljice zahtjeva podnijelo građansku tužbu zbog stjecanja bez osnove te da joj je tužbeni zahtjev dostavljen 7. rujna 1993. godine. Dakle, postupak je prije ratifikacije već trajao oko četiri godine i dva mjeseca.

59. Postupak je okončan 21. prosinca 2005. godine kad je podnositeljici zahtjeva dostavljena odluka Ustavnog suda od 3. studenoga 2005. godine (vidi stavak 21. ove presude). To znači da je nakon ratifikacije trajao oko osam godina i mjesec dana, na tri razine nadležnosti.

A. Dopuštenost

60. Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva više ne može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije jer je Ustavni sud usvojio njezinu ustavnu tužbu, utvrdio povredu njezinog ustavnog prava na suđenje u razumnom roku i dosudio joj naknadu. Dakle, povreda koja je bila predmet prigovora ispravljena je pred domaćim vlastima, pa je podnositeljica zahtjeva izgubila status žrtve.

61. Podnositeljica zahtjeva nije se s time složila.

62. Sud konstatira da je Ustavni sud podnositeljici zahtjeva dosudio naknadu u protivvrijednosti od oko 683 eura (EUR). Taj je iznos očigledno nerazuman s obzirom na ono što bi joj Sud vjerojatno dosudio na temelju članka 41. Konvencije. On se stoga ne može smatrati odgovarajućim u okolnostima ovoga predmeta (vidi načela utvrđena u sudskoj praksi Suda u predmetu *Cocchiarella protiv Italije* [VV], br. 64886/01, §§ 65-107, ECHR

2006-V). Prema tome, podnositeljica zahtjeva još uvijek može tvrditi da je “žrtva“ povrede prava na suđenje u razumnom roku, pa se Vladin prigovor stoga mora odbiti.

63. Uzimajući u obzir prethodno navedene činjenice, Sud smatra da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Konstatira i da on nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

64. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupaka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i uzimajući u obzir sljedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti, kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodilo u pitanje u sporu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, *Cocchiarella protiv Italije* [VV], prethodno citirano, § 68, te *Frydlander protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

65. Sud se slaže s Ustavnim sudom da je postupak o kojemu je riječ trajao nerazumno dugo, jer je i sâm često utvrđivao povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se otvarala slična pitanja kao u ovome predmetu (vidi, na primjer, *Škare protiv Hrvatske*, br. 17267/03, 15. lipnja 2006.). Nakon što je ispitao sve materijale koji su mu dostavljeni, Sud smatra da Vlada nije iznijela niti jednu činjenicu niti tvrdnju koja bi ga u ovome predmetu mogla navesti na donošenje drukčijeg zaključka. Uzimajući u obzir svoju sudsku praksu o tom pitanju, Sud smatra da je u ovome predmetu duljina postupka bila prekomjerna i da nije ispunjen zahtjev „razumnog roka“.

Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE ZBOG POMANJKANJA NEPRISTRANOSTI

66. Podnositeljica zahtjeva uz to je prigovorila, također na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, da domaći sudovi koji su njezin predmet rješavali u građanskom postupku zbog stjecanja bez osnove nisu bili nepristrani, posebno zbog toga što je predsjednik drugostupanjskog suda prethodno protiv nje bio podnio kaznenu prijavu u vezi s činjenicama predmeta.

67. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

68. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Također primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrđnje stranaka

(a) Vlada

69. Vlada je prvo istaknula da predsjednik Županijskog suda u Zlataru, sudac M.M., ni na koji način nije sudjelovao u građanskom postupku pokrenutom protiv podnositeljice zahtjeva, ni u prvostupanjskom ni u žalbenom postupku. Osim toga, suci koji su sudili u tom predmetu nisu imali nikakav osobni interes za ishod postupka. Stoga, budući da podnositeljica zahtjeva nije pružila dokaze o pristranosti sudaca koji su sudili u predmetu, nije stvoren dojam da je bilo subjektivne pristranosti.

70. Kad je riječ o objektivnom testu, Vlada je prvo naglasila da je kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva M.M. podnio u svojstvu predsjednika suda, a ne u svoje osobno ime. Time je postupio prema mjerodavnim odredbama Zakona o kaznenom postupku, prema kojem su sva tijela državne vlasti i sve pravne osobe dužne prijaviti kaznena djela za koja se progona po službenoj dužnosti, koja su im dojavljena ili za koja su sami saznali. Vlada je istaknula i da neprijavlivanje kaznenog djela sâmo po sebi predstavlja kazneno djelo. Činjenica da je, nakon kaznene prijave koju je podnio M.M., Općinsko državno odvjetništvo u Krapini pokrenulo kazneni postupak protiv podnositeljice zahtjeva, prema Vladinom mišljenju pokazuje da je postojala osnovana sumnja u počinjenje kaznenog djela.

71. Kao drugo, Vlada je istaknula da se ovlasti što ih predsjednik suda ima na temelju Zakona o sudovima i Sudskog poslovnika odnose samo na unutarnje poslovanje sudova. To znači da je funkcija predsjednika suda bila administrativna i strogo odvojena od sudačke dužnosti, te ga nije ovlašćivala da na bilo koji način provodi sudski nadzor ili da vrši ikakav utjecaj na odluke koje su ostali suci donosili u određenim predmetima.

72. Kao treće, Vlada je opširno citirala sudsku praksu Vrhovnog suda koja, prema njenome mišljenju, pokazuje da se delegacija nadležnosti odobravalala samo iznimno i samo ako je uistinu bila opravdana, s obzirom na činjenicu da su suci neovisni i u predmetima odlučuju u skladu s Ustavom i zakonom. Na primjer, činjenica da je jedna od stranaka bila u rodbinskom odnosu s nekim od sudaca dotičnoga suda u načelu se ocjenjivala kao važan razlog za delegaciju. Međutim, u situacijama u kojima se stranka na tu okolnost pozvala tek kada nije bila zadovoljna odlukama

sudova Vrhovni sud bi takvu delegaciju nadležnosti odbio (predmet br. Gr1 386/06). Ni subjektivno uvjerenje da su suci pristrani nije se smatralo važnim razlogom za delegaciju, jer se za suce inače pretpostavlja da su objektivni i da zakonito postupaju u predmetima (predmet br. Gr1 180/04). Iz istog razloga odbijen je i prijedlog za delegaciju koji se temeljio na činjenici da je jedna od stranaka u postupku bila sudac koji se poznao sa sucima dotičnoga suda (predmet br. Gr1 111/05). Nadalje, iako je u brojnim predmetima Vrhovni sud usvojio prijedlog za delegaciju nadležnosti ako su stranke u postupku bile zaposlenici suda, takav bi prijedlog odbio u slučajevima u kojima je bila riječ o velikom sudu s velikim brojem sudaca (predmet br. Gr1 804/03). Isto tako, Vrhovni sud je u više predmeta smatrao da to što je neka stranka u postupku podnijela kaznenu prijavu protiv jednoga ili svih sudaca nekog suda, odnosno predsjednika tog suda, ne predstavlja razlog za delegaciju nadležnosti (predmeti br. Gr1 919/03, Gr1 851/03 ili Gr7/1999).

73. U tom kontekstu, Vlada je navela da je u vrijeme kada je protiv podnositeljice zahtjeva bio pokrenut prvostupanjski parnični postupak zbog stjecanja bez osnove pred Općinskim sudom u Zlataru, kao i u sljedeće tri godine, predsjednik toga suda bio M.M. Međutim, podnositeljica zahtjeva tada nije tražila delegaciju toga suda. Tek je u žalbenom postupku zatražila delegaciju nadležnosti Županijskog suda u Zlataru, između ostalog i zbog navodne nepristranosti njegovoga predsjednika, suca M.M. Iz takvog postupanja podnositeljice zahtjeva očigledno je da ono proizlazi iz njenog nezadovoljstva prvostupanjskom presudom, jer nije smatrala da je potrebno tražiti određivanje drugog stvarno nadležnog suda sve dok sudovi nisu izrazili određena pravna shvaćanja o njenome zahtjevu.

74. Konačno, Vlada je istaknula da je od trenutka kada je protiv podnositeljice zahtjeva podnesena kaznena prijava pa do trenutka kada je podnositeljica podnijela žalbu Županijskom sudu u Zlataru proteklo dugo vremensko razdoblje (više od sedam godina). Kroz to vrijeme, M.M. nije ni na koji način sudjelovao u kaznenom postupku, niti je izviješten o njegovome ishodu. Nije bio ni osobno zainteresiran bilo za kazneni ili za parnični postupak protiv podnositeljice zahtjeva. Stoga Vlada smatra da ni zbog tog razloga ne postoji objektivno opravdana bojazan da bi M.M. nakon tolikog proteka vremena u obavljanju svojih dužnosti kao predsjednik suda bio na bilo koji način pristran prema podnositeljici zahtjeva.

75. Zaključno, Vlada je izrazila stav da, u svjetlu prethodno navedenog, nije bilo objektivnih razloga koji bi opravdavali podnositeljičin strah da Županijski sud u Zlataru neće biti nepristran u utvrđivanju njezinih prava i obveza građanske naravi.

(b) Podnositeljica zahtjeva

76. Podnositeljica zahtjeva istaknula je da je u kaznenom postupku protiv nje Općinsko državno odvjetništvo u Krapini zatražilo delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na Općinski sud u Krapini, te da je 8. ožujka 1994. godine Vrhovni sud taj prijedlog prihvatio (vidi stavak 11. ove presude).

77. Osim toga, podnositeljica zahtjeva skrenula je pozornost Suda na još jedan predmet u kojemu je kao odvjetnica zastupala tužitelja, izvjesnog Ž.P., u postupku protiv udruge A.Z. U tom je predmetu njezin klijent dobio otkaz i tužio poslodavca tražeći povratak na posao. U isto je vrijeme zatražio delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na drugi sud jer je odluku o otkazu potpisao predsjednik tužene udruge, koji je ujedno bio i predsjednik Općinskog suda u Zlataru. U svojoj je odluci Gr 91/1992-2 od 21. svibnja 1992. godine Vrhovni sud prihvatio prijedlog za delegaciju nadležnosti Općinskog suda u Zlataru na Općinski sud u Zaboku.

2. Ocjena Suda

78. Sud ponavlja da se, prema njegovoj stalnoj sudskoj praksi, postojanje nepristranosti u smislu članka 6. stavka 1. mora utvrditi primjenom subjektivnog testa, pri čemu se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, to jest, je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; te isto tako primjenom objektivnog testa, to jest, na način da se utvrdi je li sâm sud, uzimajući u obzir, između ostalih aspekata, i njegov sastav, nudio dovoljna jamstava kako bi se isključila svaka opravdana sumnja glede njegove nepristranosti (vidi, *inter alia*, *Fey protiv Austrije*, 24. veljače 1993., §§ 27, 28 i 30, Serija A br. 255-A; te *Wettstein protiv Švicarske*, br. 33958/96, § 42, ECHR 2000-XII).

79. Glede subjektivnoga testa, osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (vidi *Wettstein*, prethodno citirano, § 43).

80. Glede objektivnoga testa, potrebno je utvrditi postoje li dokazive činjenice koje mogu pobuditi sumnju glede nepristranosti suca koji odlučuje u predmetu. To podrazumijeva da, kad se odlučuje o tome postoji li u određenom predmetu opravdani razlog za bojazan da sud nije nepristran, stav dotične osobe jest važan, ali nije i odlučan. Odlučno je može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (vidi *Wettstein*, prethodno citirano, § 44, te *Ferrantelli and Santangelo protiv Italije*, 7. kolovoza 1996., § 58, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III).

81. Sud na početku primjećuje da u ovome predmetu sudac M.M. nije bio član vijeća Županijskog suda u Zlataru koje je odlučivalo o žalbi podnositeljice zahtjeva, niti je podnositeljica zahtjeva pružila ikakve dokaze koji bi upućivali na osobnu pristranost bilo kojega suca u tom vijeću. Ona je

pitanje pristranosti tog suda zapravo otvorila zbog činjenice da je sudac M.M., koji je bio njegov predsjednik, prethodno bio podnio kaznenu prijavu protiv nje na temelju istih činjenica na kojima je tužitelj temeljio svoju tužbu zbog stjecanja bez osnove. Sud stoga smatra da osobna nepristranost sudaca koji su odlučivali o podnositeljičinoj žalbi u ovome predmetu nije upitna, te smatra da se prigovor o pomanjkanju nepristranosti mora ispitati s polazišta testa objektivne nepristranosti.

82. Sud je stoga pozvan utvrditi jesu li okolnosti vezane uz predsjednika suda o kojemu je riječ mogle dovesti u pitanje nepristranost cijeloga suda kao takvog. Sud ponavlja da u ovakvim predmetima čak i vanjski dojam može biti od određene važnosti odnosno, drugim riječima, „ne samo da se pravda mora izvršavati, mora se i vidjeti da se ona izvršava“ (vidi *De Cubber protiv Belgije*, 26. listopada 1984., § 26, Serija A br. 86.). Ono o čemu je ovdje zapravo riječ je povjerenje što ga sudovi u demokratskom društvu moraju izgraditi u javnosti (vidi *Wettstein*, loc. cit.; te *Castillo Algar protiv Špajolske*, 28. listopada 1998., § 45, *Reports* 1998-VIII).

83. Međutim, iako vanjski dojam ima određenu važnost, to sâmo po sebi nije odlučno. Često je potrebno gledati i iza onoga što se izvana čini i usredotočiti se na realitet situacije (vidi, *mutatis mutandis*, *De Jong, Baljet and Van den Brink protiv Nizozemske*, 22. svibnja 1984., § 48, Serija A br. 77.). Stoga, da bi se moglo utvrditi jesu li podnositeljičini navodni strahovi glede pristranosti bili objektivno opravdani, vanjski dojam se treba provjeravati u odnosu na objektivnu stvarnost koja ga okružuje.

84. Provjerivši što se nalazi iza vanjskog dojma, Sud nije utvrdio da je realitet situacije u ovome predmetu bio i u kakvom sukobu s pravom podnositeljice zahtjeva na suđenje pred nepristranim sudom.

85. U vezi s time, Sud prvo ponavlja da sudac M.M. nije bio član vijeća Županijskog suda u Zlataru koji je ispitivao žalbu podnositeljice zahtjeva. Sud uz to prima na znanje Vladine tvrdnje: (a) da je M.M. kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva podnio po službenoj dužnosti (vidi stavak 70. ove presude); (b) da je od tog trenutka do trenutka kad je podnositeljica zahtjeva podnijela žalbu prošlo više od sedam godina (vidi stavak 74. ove presude); te (c) da on nije imao nikakav osobni interes za ishod kaznenog ili parničnog postupka koji se vodio protiv nje (vidi stavke 69. i 74. ove presude).

86. Sud osim toga ponavlja da su pojmovi neovisnosti i objektivne nepristranosti blisko povezani (vidi, na primjer, *Findlay protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 25. veljače 1997., § 73, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I) te da ih je ponekad teško odijeliti (vidi, na primjer, *Bochan protiv Ukrajine*, br. 7577/02, § 68, 3. svibnja 2007.). U odnosu na pitanje „neovisnosti“, Sud uz to ponavlja da je, da bi se moglo utvrditi može li se određeni sud smatrati „neovisnim“ u smislu članka 6. stavka 1., između ostalog potrebno uzeti u obzir način imenovanja sudaca tog suda i njihov mandat, postojanje zaštite od vanjskih pritisaka, te ostavlja li on vanjski

dojam neovisnosti (vidi, između mnogih drugih izvora prava, *Findlay*, loc. cit.). Međutim, sudačka neovisnost zahtijeva da nijedan sudac ne bude izložen neprimjerenim utjecajima koji dolaze ne samo izvan pravosuđa, već i iznutra. Ta unutarnja sudačka neovisnost zahtijeva da suci ne budu izloženi uputama i pritiscima drugih sudaca ili osoba koje imaju upravne odgovornosti na sudu, poput predsjednika suda ili predsjednika sudskog odjela (vidi, implicitno, *Daktaras protiv Litve*, br. 42095/98, ECHR 2000-X; *Bochan*, prethodno citirano; te *Moiseyev protiv Rusije*, br. 62936/00, § 182, 9. listopada 2008.). Ako nema dostatne zaštite koja osigurava neovisnost sudaca unutar pravosudnoga sustava, a osobito u odnosu na njihove nadređene u pravosudnim tijelima, Sud bi to moglo navesti na zaključak da su sumnje podnositelja zahtjeva glede (neovisnosti i) nepristranosti suda možda bile objektivno opravdane (vidi, na primjer, *Daktaras*, prethodno citirano, §§ 36 i 38; *Bochan*, prethodno citirano, § 74; te *Moiseyev*, prethodno citirano, § 184).

87. Dakle, pitanje koje Sud u ovome predmetu treba ispitati je jesu li suci Županijskog suda u Zlataru koji su bili članovi vijeća koje je odlučivalo o žalbi podnositeljice zahtjeva u parničnom postupku zbog stjecanja bez osnove bili dovoljno neovisni o predsjedniku tog suda (vidi, *mutatis mutandis*, *Findlay*, prethodno citirano, § 75).

88. U vezi s time, Sud prvo primjećuje da prema hrvatskom zakonodavstvu predsjednik suda obavlja samo upravne (upravljačke i organizacijske) poslove, koji su strogo odvojeni od pravosudnih poslova, to jest, od suđenja u pojedinačnim predmetima (vidi stavke 28. i 40. ove presude). Sudac M.M. stoga nije mogao iskoristiti svoj hijerarhijski položaj da bi izvjestitelju ili ostalim članovima vijeća dao upute o tome kako odlučiti o žalbi podnositeljice zahtjeva, te ništa ne upućuje na to da je u njenome predmetu on to učinio.

89. Nadalje, iako je istina da je sudac M.M., u svojstvu predsjednika Županijskog suda u Zlataru, između ostalog imao i upravnu dužnost raspoređivanja predmeta u rad sucima, Sud primjećuje da je hrvatsko zakonodavstvo u relevantno vrijeme sadržavalo pravila koja su uređivala podjelu predmeta sucima na sudovima, što znači da predsjednici sudova predmete nisu raspoređivali po vlastitome nahodanju. Kao što proizlazi iz informacije koje je dostavila Vlada (vidi stavak 23. ove presude) i iz Sudskoga poslovnika (vidi stavak 40. ove presude), na Županijskom sudu u Zlataru parnični su se predmeti prvo razvrstavali po vremenskom redosljedu primitka, a potom ih je predsjednik suda raspoređivao jednome od dvojice predsjednika vijeća po abecednom redu njihovih prezimena, a oni su ih dalje raspoređivali, također po abecednom redu, jednome od sudaca vijeća. Jedini izuzetak od tog pravila bio je predviđen za situacije kad je sudac kojemu je predmet trebao biti raspoređen u rad sudjelovao u prvostupanjskom postupku u istome predmetu, pa mu stoga nije bilo dopušteno ispitivati ga. Iako je istina da je predsjednik suda mogao

preraspodjeljivati predmete zbog važnih razloga, kao što je duža bolest ili posebna radna opterećenost suca, takva je preraspodjela također podlijegala objektivnim kriterijima, utvrđenim člankom 34. Sudskoga poslovnika. Sud uz to primjećuje da je, prema članku 73. g stavku 1. Zakona o sudovima, povreda prethodno spomenutih pravila o raspodjeli predmeta u rad od strane predsjednika suda bila jedna od osnova za njegovo razrješenje (vidi stavak 36. ove presude). Sud stoga zaključuje da je hrvatsko zakonodavstvo koje je bilo na snazi u relevantno vrijeme predviđalo odgovarajuću zaštitu od proizvoljnog izvršavanja dužnosti predsjednika suda vezanih uz (pre)raspodjelu predmeta u rad sucima (vidi, obratnom implikacijom, *Moiseyev protiv Rusije*, br. 62936/00, § 182, 9. listopada 2008.).

90. Iz toga slijedi da sudac M.M. nije mogao utjecati na izbor suca izvjestitelja niti na sastav vijeća, te da se u tom pogledu ovaj predmet treba razlikovati od predmeta *Daktaras* (prethodno citirano) u kojemu je predsjednik kaznenog odjela Vrhovnog suda birao suca izvjestitelja i članove vijeća. Niti je, za razliku od predmeta *Moiseyev* (prethodno citirano), bilo ikakvih dokaza o tome da je sudac M.M. preraspodijelio predmet podnositeljice zahtjeva. Nadalje, u predmetu *Daktaras*, postupak pred Vrhovnim sudom, u vezi s kojim je podnositelj zahtjeva prigovorio, bio je pokrenut na temelju prijedloga predsjednika kaznenog odjela tog suda, dok u ovome predmetu sudac M.M. nije igrao nikakvu ulogu ni u podnošenju građanske tužbe zbog stjecanja bez osnove ni u naknadnom postupku protiv podnositeljice zahtjeva.

91. Sud još mora ispitati je li bilo kakvih drugih elemenata u (hijerarhijskom) odnosu između sudaca koji su odlučivali o žalbi podnositeljice zahtjeva i predsjednika Županijskog suda u Zlataru, koji su mogli ograničiti njihovu unutarnju neovisnost. Na općenitoj razini postavlja se pitanje jesu li ovlasti koje su predsjednici sudova imali prema hrvatskom zakonodavstvu bile takve da su mogle generirati latentne pritiske koji bi imali za posljedicu dovođenje sudaca u položaj pokornosti prema njihovim nadređenima u pravosuđu ili barem takve da se zbog njih suci ne bi usudili proturječiti željama predsjednika, to jest, jesu li one izazivale strah od posljedica izražavanja vlastitog mišljenja (engl. *chilling effect*) koji je mogao narušiti unutarnju neovisnost sudaca. Da bi se moglo odgovoriti na to pitanje, potrebno je imati na umu da svaki nadzor nad radom sudaca uključuje određeni rizik za njihovu unutarnju neovisnost i da je nemoguće osmisliti sustav koji bi takav rizik potpuno uklonio.

92. U tom smislu Sud prvo konstatira da su prema hrvatskom zakonodavstvu koje je bilo na snazi u relevantno vrijeme predsjednici sudova, između ostalog, igrali određenu ulogu u ocjenjivanju sudaca (vidi stavke 30. i 31. ove presude), time što su davali mišljenja sudačkim vijećima koja su Državnom sudbenom vijeću predlagala kandidate za slobodna mjesta sudaca (vidi stavak 38. ove presude), bili su ovlašteni pred Državnim sudbenim vijećem pokrenuti stegovni postupak protiv sudaca i

odlučiti o njihovom udaljenju s dužnosti (vidi stavak 39. ove presude). Međutim, niti na jednom od tih područja predsjednici suda nisu imali isključive ovlasti niti neograničenu slobodu. Naime, sudac koji bi dobio negativnu ocjenu od predsjednika suda na kojemu je radio mogao se protiv takve odluke žaliti predsjedniku neposredno višeg suda (vidi stavak 30. ove presude). Ocjenjivanje sudaca u osjetljivim situacijama njihovog imenovanja na sudačku dužnost trajno ili napredovanja u karijeri bilo je u nadležnosti sudačkih vijeća čiji su članovi bili njihovi kolege, koji su pravomoćno rješenje s mišljenjem predsjednika suda o obnašanju sudačke dužnosti dotičnoga suca samo trebali uzeti u obzir (vidi stavak 33. ove presude). Štoviše, ta su vijeća samo davala mišljenja o kandidatima za sudačku dužnost ministru pravosuđa. Ministar je bio taj koji je podnosio popis kandidata Državnom sudbenom vijeću, koje je bilo jedino tijelo nadležno za donošenje pravomoćne odluke o imenovanju sudaca (vidi stavak 38. ove presude). Kad je riječ o ovlasti stegovnog kažnjavanja sudaca, predsjednici suda mogli su samo pokrenuti stegovni postupak protiv suca (vidi stavak 39. ove presude), dok je ovlast provođenja stegovnog postupka te oslobođanja od odgovornosti ili izricanja kazne isključivo imalo Državno sudbeno vijeće (vidi stavak 37. ove presude). Predsjednici sudova jesu bili ovlašteni suca udaljiti s dužnosti, ali oni su to mogli napraviti samo ako je protiv suca pokrenut kazneni postupak ili ako se nalazio u pritvoru (vidi stavak 39. ove presude).

93. Iz toga slijedi da su, posebno kad je riječ o napredovanju u karijeri i stegovnom kažnjavanju, tj. na područjima koja su mogla imati najveći utjecaj na unutarnju neovisnost sudaca, ovlasti predsjednika sudova bile prilično ograničene.

94. Iz tih razloga Sud smatra da je hrvatsko zakonodavstvo u relevantno vrijeme imalo odgovarajuće mehanizme za sprječavanje neprimjerenih uplitanja koja su dolazila iz sâmogâ pravosuđa, te da se za ovlasti što su ih predsjednici sudova imali nije moglo opravdano smatrati da idu na štetu unutarnje neovisnosti sudaca ili da izazivaju strah od posljedica izražavanja vlastitog mišljenja koji je mogao narušiti njihovu unutarnju neovisnost.

95. U svjetlu prethodno navedenog, Sud smatra utvrđenim da su suci Županijskog suca u Zlataru koji su ispitivali žalbu podnositeljice zahtjeva bili dovoljno neovisni o predsjedniku tog suda. Stoga, Sud smatra da strahovi podnositeljice zahtjeva glede pomanjkanja nepristranosti Županijskog suda u Zlataru nisu bile objektivno opravdani.

96. To utvrđenje dodatno potkrjepljuje podnositeljčinu vlastito ponašanje. Naime, Sud primjećuje da podnositeljica zahtjeva delegaciju nadležnosti nije zatražila dok je njezin predmet bio u postupku pred Općinskim sudom u Zlataru, iako je M.M. bio predsjednik tog suda gotovo tri godine nakon što je tužitelj protiv nje podnio tužbu zbog stjecanja bez osnove, već je to učinila tek u žalbi protiv prvostupanjske presude. Sud za takvo ponašanje teško može reći da je u skladu s podnositeljčinim

navodnim strahovima da drugostupanjski suda neće biti nepristran zbog činjenice da je njegov predsjednik bio M.M.

97. Stoga nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na zahtjev neovisnog suda.

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

98. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na temelju članka 6. stavka 1., članka 13. i članka 14. Konvencije, te članka 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju glede ishoda prethodno spomenutog postupka, tvrdeći da su domaći sudovi pogrešno primijenili mjerodavne odredbe materijalnog prava.

99. Sud primjećuje da je podnositeljica zahtjeva prigovorila zbog ishoda postupka, kojega, osim ukoliko je arbitraran, Sud ne može ispitati na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije. U svjetlu svih materijala koje ima u posjedu, Sud smatra da je u ovome predmetu podnositeljica zahtjeva imala mogućnost iznijeti svoje tvrdnje pred sudove koji su o tim tvrdnjama riješili u odlukama koje su bile obrazložene i nisu bile proizvoljne. U ovome predmetu stoga ništa ne upućuje na postojanje povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog ishoda postupka, niti bilo kojeg drugog članka Konvencije na koji se podnositeljica zahtjeva pozvala.

100. Iz toga slijedi da su ti prigovori nedopušteni u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije kao očigledno neosnovani i da se moraju odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

101. Članak 41. Konvencije predviđa:

“Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

102. Podnositeljica zahtjeva potražuje 75.573,68 hrvatskih kuna (HRK) na ime materijalne štete i 100.000 HRK na ime nematerijalne štete.

103. Vlada je osporila ta potraživanja.

104. Sud ne primjećuje nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i materijalne štete za koju se tvrdi da je nastala, pa stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje 400 eura (EUR) na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se na taj iznos mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

105. Podnositeljica zahtjeva nije podnijela zahtjev za pravednu naknadu u odnosu na troškove i izdatke. Prema tome, Sud smatra da nije zatraženo da joj se dosudi ikakav iznos na to ime.

C. Zatezna kamata

106. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. jednoglasno *proglašava* dopuštenima prigovore o prekomjernoj duljini postupka i pomanjkanju nepristranosti, dok ostatak zahtjeva proglašava nedopuštenim;
2. jednoglasno *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka;
3. *presuđuje* s pet glasova za i dva protiv da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog pomanjkanja nepristranosti;
4. jednoglasno *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, 400 EUR (četiristo eura), uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati, na ime nematerijalne štete, koji iznos se treba preračunati u hrvatske kune po tečaju važećem na dan namirenja;
 - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. jednoglasno *odbija* ostatak zahtjeva podnositeljice zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. prosinca 2009. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
tajnik

Anatoly Kovler
predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilaže djelomično izdvojeno mišljenje suca Jebensa, kojemu se pridružio sudac Spielmann.

A.K.
S.N.

DJELOMIČNO NESUGLASNO MIŠLJENJE SUCA JEBENSA KOJEMU SE PRIDRUŽIO SUDAC SPIELMANN

1. Slažem se da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine postupka. Međutim, iz razloga navedenih u nastavku teksta, ne slažem se s većinom da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. zbog pomanjkanja nepristranosti suda.

2. Mišljenja sam da, kad je riječ o prvome postupku pred Županijskim sudom u Zlataru, postoje dokazive činjenice koje bi mogle dovesti u sumnju nepristranost tog suda u parničnom postupku protiv podnositeljice zahtjeva. U kombinaciji s unutarnjim odnosima na sudu, te činjenice, prema mojemu mišljenju, pokazuju da je strah podnositeljice zahtjeva od toga da suci neće biti nepristrani bio objektivno opravdan.

3. Kao prvo, potrebno je primijetiti da iako predsjednik Županijskog suda u Zlataru, kao i svi drugi državni dužnosnici, mora prijaviti kazneno djelo za koje sazna, on bi prvo trebao napraviti vlastitu procjenu pitanja kaznene odgovornosti. Dakle, kad je riječ o prijavljivanju mogućeg kaznenog djela državnom odvjetništvu postoji element diskrecije, što podrazumijeva da predsjednik nije obvezan iznijeti svoje mišljenje o optužbi za kazneno djelo.

4. U ovome je predmetu potrebno primijetiti da se predsjedniku suda obratila pravnica zaposlena u osiguravajućem društvu C.O. objasnivši mu zahtjev društva. Predsjednik se složio s mišljenjem osiguravajućeg društva, te je Općinskom državnom odvjetništvu u Zlataru podnio kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva. Izjavio je da je podnositeljica zahtjeva odbila vratiti “nezakonito stečen novac“ dodavši da je “iz tog razloga protiv nje pokrenut građanski postupak...“. Uz to je izjavio i da čin podnositeljice zahtjeva “sadrži i elemente kaznene odgovornosti“ zbog čega “vas o tome obavještavamo kako biste to istražili, i, moguće, pokrenuli kazneni postupak (protiv nje)...“, vidi stavak 9. presude.

5. Iz toga slijedi da je intervencija predsjednika Županijskog suda u Zlataru na nekoliko načina bila relevantna za presuđivanje tog suda o građanskoj tužbi protiv podnositeljice zahtjeva. Kao prvo, predsjednik se nije samo pozvao na, već je i potvrdio istinitost istih objektivnih činjenica o kojima je bila riječ u građanskom postupku. Kao drugo, izjavivši da podnositeljica zahtjeva podliježe kaznenom progonu, iznio je tvrdnje koje su čak išle u prilog njezine subjektivne odgovornosti. Dakle, iako se mišljenje predsjednika suda odnosilo na građansku tužbu, ono je prešlo granicu onoga što je potrebno u građanskom predmetu. Kao treće, predsjednik suda podnio je kaznenu prijavu na zahtjev osiguravajućeg društva C.O., koje je bilo tužitelj u građanskom predmetu protiv podnositeljice zahtjeva.

6. U tim okolnostima, ne vidim da je bitno to što je predsjednik suda kaznenu prijavu protiv podnositeljice zahtjeva podnio po službenoj dužnosti, kako to tvrdi većina, niti da je važno to što on nije imao osobni interes za ishod postupka koji se vodio protiv nje (vidi stavak 85. presude). Veću važnost pripisujem vezama koje postoje između predsjednika suda i sudaca tog suda, u čemu Županijski sud u Zlataru nije iznimka.

7. Dakako, istina je da predsjednik nije mogao davati upute sucima koji su sudjelovali u građanskom predmetu protiv podnositeljice zahtjeva o tome kako će glasovati, kako to navodi većina u stavku 88. presude. Međutim, predsjednik je bio zadužen za upravne poslove od kojih su neki izravno utjecali na suce.

8. Jedan od važnih poslova predsjednika bilo je raspoređivanje predmeta u rad sucima na sudu. U odnosu na to, većina je naglasila da predsjednik predmete nije raspoređivao po vlastitom nahođenju, te iscrpno objasnila da odredbe Sudskoga poslovnika o tom pitanju predsjedniku zapravo nisu ostavljale nikakvu slobodu izbora. Međutim, ne mogu prihvatiti kao činjenicu to da predsjednik u tom pogledu zapravo nije imao nikakve ovlasti, na što većina, kako se čini, ukazuje (vidi stavke 89. i 90. ove presude). Dakle, moje je mišljenje da, u tom pogledu, nema razloga za pravljenje ikakvih razlika između ovoga predmeta i predmeta *Daktaras* (prethodno citirano).

9. Uz to, predsjednik suda imao je golemi utjecaj na pitanja vezana uz karijere ostalih sudaca, bilo da je riječ o napredovanju ili o stegovnom postupku protiv sudaca. U tom se pogledu pozivam na činjenice koje je većina iscrpno opisala u stavku 92. presude, ali ne slažem se sa zaključkom većine da su ovlasti predsjednika "bile prilično ograničene" (vidi stavak 93.). Na primjer, ne vidim da je toliko važno to što je protiv predsjednikove negativne ocjene suca moguće podnijeti žalbu ili to što njegovo mišljenje o tome koji bi se suci trebali imenovati trajno, a koji ne, ne predstavlja pravomoćnu odluku. Moje je mišljenje da je u tom pogledu važnije to što je predsjednik imao snažan utjecaj u takvim pitanjima.

10. Iz tih razloga, zaključujem da zbog dalekosežnog mišljenja predsjednika Suda u odnosu na predmet podnositeljice zahtjeva ostali suci istoga suda nisu bili nepristrani, imajući na umu njihov podređeni položaj i ovisnost o predsjedniku na različite načine. Ovaj se predmet, stoga, trebao ustupiti drugome sudu, kao što je to učinjeno s kaznenim predmetom protiv podnositeljice zahtjeva, iz istih razloga (vidi stavak 11. presude), zbog toga što protek vremena od trenutka kad je predsjednik izrazio svoje mišljenje do građanskog postupka, prema mojemu mišljenju, u tom pogledu nije bio relevantan.